

ارزیابی پایداری اجتماعی محلات شهری (نمونه موردی: شهر هشتگرد)

بنیامین نکهت^۱

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد ری، تهران، ایران

چکیده

بر اساس دیدگاه‌های جامعه‌شناسان، بازیگران اصلی در فرآیند توسعه، انسان‌ها هستند که الگوهای سازمان اجتماعی آنها به منظور تعیین راه‌حل‌ها و تدابیر مناسب در جهت دستیابی به توسعه پایدار نقش عمده‌ای ایفا می‌کند. پایداری اجتماعی تحت عنوان زندگی سالم و بارور و هماهنگ با طبیعت تعریف شده‌است. در سطح عملیاتی پایداری اجتماعی ناشی از اقداماتی در زمینه موضوعات کلیدی که شامل عرصه‌های اجتماعی افراد و جوامع برای ظرفیت‌سازی و توسعه مهارت‌ها برای رفع نابرابری‌های زیست‌محیطی و فضایی می‌شود. بر این اساس، تحقیق حاضر به ارزیابی پایداری اجتماعی در شهر هشتگرد پرداخته‌است. این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی و با هدف شناخت و ارزیابی شاخص‌های پایداری اجتماعی شهر هشتگرد انجام شده‌است. داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز از طریق مطالعات میدانی و پرسشنامه و داده‌های آماری به دست آمده از سازمان آمار کشور جمع‌آوری شده‌اند که برای رسیدن به این هدف به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزارهای Excel و SPSS بهره گرفته شده‌است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران به دست آمده و از پیش آزمون با سطح اطمینان ۹۵ درصد با جمعیت ۵۱۹۵۳ نفر در سال ۱۳۹۰، ۳۸۱ نفر محاسبه شد؛ و به صورت تصادفی بین شهروندان توزیع گشته‌است. ضریب همبستگی پیرسون، فرضیات مورد آزمون را مبنی بر وجود رابطه معنادار و مستقیم بین متغیرهای تعلق مکانی، اعتماد اجتماعی، مسوولیت پذیری، احساس امنیت، تعامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی و پایداری اجتماعی در محلات شهر هشتگرد تایید می‌کند (در مورد تمام متغیرهای مذکور Sig کمتر از ۰/۵ می‌باشد).

واژه‌های کلیدی: پایداری، پایداری اجتماعی، محلات شهری، هشتگرد

۱- مقدمه

توسعه به عنوان فرآیندی که باعث گسترش حق انتخاب مردم، افزایش مشارکت‌های دموکراتیک و توانمندسازی در مشارکت و تصمیماتی که زندگیشان را تحت تاثیر قرار می‌دهد، تفسیر می‌شود [۱]. مفهوم توسعه پایدار در اواخر دهه ۱۹۸۰ بعد از مطرح شدن در کنفرانس آینده مشترک ما که به عنوان گزارش برانتلند شناخته می‌شود، پذیرش عمومی یافت. نتیجه این کنفرانس مطرح شدن یک دستور کار جهانی برای تغییر در مفهوم و عمل به توسعه بود [۲]. گزارش برانتلند (۱۹۸۳)، توسعه پایدار را به صورت "توسعه‌ای که نیازهای نسل حاضر را بدون در خطر انداختن توانایی‌های نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهای خودشان" تعریف می‌کند [۳].

به طور کلی می‌توان گفت که پایداری اجتماعی که با شاکله‌ی اصلی آن یعنی، ثبات و بقا مورد سنجش قرار می‌گیرد عبارت است از: تامین شرایط بهتر زندگی که در آن توازن، هماهنگی، مطلوبیت و برابری عادلانه (یا زمینه‌های لازم برای زندگی همراه با سلامت، امنیت، آرامش، نشاط، خلاقیت و زیبایی) پدید می‌آید. در تبیین ارزیابی پایداری اجتماعی شاخص‌هایی چون: احساس بهتر بودن، کیفیت ارتباطات افراد با خانواده، دوستان، همکاران و اجتماع، نشانه‌های روانی شامل: اضطراب، افسردگی، ترس و میزان رضایت از درآمد، نوع شغل و یا رضایت شغلی و مانند اینها مورد ارزیابی قرار می‌گیرند [۴]. پایداری شامل سه